

19.4.2018

Digi arkeen – neuvottelukunnan 2/2018 kokous

Aika	Keskiviikkona 18.4.2017, kello 13–16
Paikka	Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, kokoustila Paja
Osallistujat	<p>Puheenjohtaja Marianne Heikkilä, pääsihteeri, Marttaliitto ry</p> <p>Nina af Hällström, toiminnanjohtaja, SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf Laura Andersson, yhteiskuntasuhdejohtaja, Invalidiliitto ry Juha Beurling, pääsihteeri, Kuluttajaliitto-Konsumentförbundet ry Mirva Gullman, koordinaattori, Apuomena ry Tiina Etelämäki, vs. toiminnanjohtaja, Enter ry Virpi Jylhä, Näkövammaisten liitto, Markku Möttösen sijaisena Virva Viljanen, asiantuntija, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry Pekka Räsänen, professori, Turun yliopisto Eveliina Saari, Vanhempi tutkija, dosentti, Työterveyslaitos Lea Stenberg, erityisasiantuntija, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry Liisa Tiainen, vastaava asiantuntija, Vanhustyön keskusliitto ry Kirsti Timperi, toiminnanjohtaja, TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry Ville Vaarne, viestintäpäällikkö, Suomen kirjastoseura ry Miinukka Tuominen-Haikola, Kehitysvammaliitto ry, Sami Ällin sijaisena</p> <p>Katju Holkeri, finanssineuvos, valtiovarainministeriö Panu Artemjeff, erityisasiantuntija, oikeusministeriö Marjukka Saarijärvi, neuvotteleva virkamies valtiovarainministeriö</p> <p>Sihteeristö: Johanna Nurmi, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö Markus Rahkola, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö Marjukka Saarijärvi, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö Heikki Talkkari, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö Tanja Railo, viestintäasiantuntija, valtiovarainministeriö Annastina Haapasaari, viestintäharjoittelija, valtiovarainministeriö Pauliina Komulainen, assistentti, valtiovarainministeriö (sihteeri)</p> <p>Esittelijät: Olli-Pekka Rissanen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö Heidi Lehtovaara, asiantuntija, Omnia työelämäpalvelut Petteri Ohvo, hankepäällikkö, valtiovarainministeriö</p> <p>Poissa: Sanna Juutinen, hankekoordinaattori, valtiovarainministeriö Tiina Pesonen, tietojohdaja, sosiaali- ja terveysministeriö Markku Möttönen, järjestöpäällikkö, Näkövammaisten liitto ry Sanna Uotila, palvelumuotoilija, Living as a Service -projektipäällikkö, Suomen Settlementiliitto ry</p>

Sami Älli, Saavutettavuusyksikön johtaja, Kehitysvammaliitto ry
 Tuula Colliander, toiminnanjohtaja, HelsinkiMissio ry
 Kalle Könkkölä, toiminnanjohtaja, Kynnys ry
 Terhi-Anna Wilska, professori, Jyväskylän yliopisto
 Kristiina Korjonen-Kuusipuro, tutkijatohtori, Tampereen yliopisto
 Svetlana Chistyakova, hallituksen jäsen, Moniheli ry
 Satu Miettinen, professori, Lapin yliopisto

1 Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1), uusien jäsenien esittäytyminen **puheenjohtaja Marianne Heikkilä**

Kokous avattiin klo 13.07. Pöytäkirja hyväksyttiin sellaisenaan.
 Virva Viljanen, asiantuntija, Allianssi ry esittäytyi. Uutena on aloittanut myös Inkeri Ruuskan tilalla Tuula Colliander, toiminnanjohtaja, HelsinkiMissio ry, mutta hän ei ollut paikalla kokouksessa.

2 Järjestöjen keskustelutilaisuuden (22.3.) tulosten koonti ja jatkohyödyntäminen, Johanna Nurmi, VM

Johanna esitteli materiaalin pohjalta. 22.3.2018 pidetty neuvottelukunnan keskustelutilaisuus järjestöille. Tapahtuma sai suuren suosion ja sen johdosta tarkoituksena on järjestää toinen samanlainen alkusyksystä. Keskustelusta on tehty kooste, joka on pöytäkirjan liitteenä. Keskustelussa nousi esiin mm. sähköinen valtuuttaminen, puolesta-asiointi, erilaisten käyttäjien tarpeiden huomiointi sekä erilaiset uudet alustat, joita järjestöille on tarjolla.

Keskustelussa kysyttiin, mitä erityisherkkä-termillä tarkoitettiin. Erityisherkkä tapahtumassa puhuivat Sähköherkkät ry, jotka puhuivat home-, kemikaali- sekä sähköherkkien puolesta.

Koonti toimitetaan kunta- ja uudistusministeri Vehviläiselle sekä JulkICT-osaston johtoryhmälle.

3 Parasta digiohjausta hanke, Heidi Lehtovaara, asiantuntija, Omnia työelämäpalvelut

Heidi Lehtovaara esitteli Parasta digiohjausta -hankkeen. Ammatillisen koulutuksen reformin tuki. Hanke kehittää ja ottaa käyttöön kaikille koulutuksen järjestäjille yhteisiä toimintatapoja, tukee uuden lainsäädännön tehokasta toimeenpanoa ja ammatillisen koulutuksen toimintakulttuurin uudistamista. Mukana hankkeessa on useita eri koulutusorganisaatioita (kuntayhtymiä, ammatitopistoja ym). Hankkeen tarkoituksena on osallistaa opettajat, opiskelijat ja työelämä mukaan digiohjaustyöhön.

Keskusteltiin esityksen pohjalta. Keskustelussa nousi esiin digitalisaation käyttäminen työllisyyden ja osallisuuden lisäämisessä. Lisäksi keskusteltiin apuvälineiden käytöstä ja kehittämisestä digitalisaation ohessa, huomioitiin, että usein apuvälineet tulevat jälkijunassa, mikä estää joidenkin käyttäjien osallisuuden digiin ja digipalveluiden käyttöön.

Todettiin, että ME-säätiö kerännyt työllistymispolkuja nuorille, jossa on käytetty tekoälyä: Mesaatio.fi, noodi.me. Palveluista nousi esiin myös Ohjaan.fi, nuorten ohjaajien koulutusala. Kiitettiin hankkeesta, joka huomioi nuoret, sillä nuorten aktivoiminen voi joskus olla haasteellista. Kysyttiin, kohdistetaanko

valmennusta vain työelämässä oleviin vai muillekin sekä hankkeen suhdetta valtakunnalliseen digituen toimintamalliin.

4 Digitaalisten palvelujen laatukriteeristö, Petteri Ohvo, VM

Petteri esitteli palvelulaaturyhmän toiminnan, johon mukaan voi ilmoittautua suoraan petteri.ohvo@vm.fi.

Keskusteltiin laatukriteeristön ja työn myötä syntyvän kokonaisuuden olla läpinäkyvä niin, että asiakas näkee sekä kriteeristön että muiden asiakkaiden arviot palvelutapahtuman laadusta. Huomioitiin, että palvelun laatua ja kriteereitä miettiessä tulee huomioida, ettei kaikilla palveluilla ole samanlaiset käyttäjäryhmät eikä niitä voi siten arvioida samalla tavalla eivätkä eri palveluiden käyttäjien vaatimukset ole välttämättä vertailtavissa keskenään. Pyydettiin myös huomioimaan, ettei palvelussa ole kyse vain itse palvelutapahtumasta vaan koko palveluprosessista tapahtuman taustalla.

Keskustelussa nousi esiin minimitason määrittäminen julkisen hallinnon palveluille. Tällä hetkellä julkisen hallinnon palveluiden laatulupaus kärjistyy lähinnä palvelun nopeuteen. Muistutettiin työryhmää tarkastelemaan jo olemassa olevia eri standardeja, jotta välttyttäisiin saman työn tekemiseltä kahdesti. Huomioitiin myös, että valmistettava kriteeristö ei ole standardi vaan käytännönläheinen ja ajan mukana kehittyvä kriteeristö.

Juha Kuluttajaliitosta ehdotti, että neuvottelukunta tekisi kannanoton palvelujen harjoittelukäyttöön tarkoitettujen demoympäristöjen määrän lisäämiseksi. Kannanotto koskisi sekä pankkipalveluja että julkisen hallinnon digipalveluja. Kannanotto sisältäisi kartoituksen jo olemassa olevista demoversioista. Päätettiin, että sihteeristö käynnistää kannanoton valmistelun.

5 Perusoikeus-barometri, Panu Artemjeff, OM

Kansallisessa perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmassa valmisteltiin hanke kansallisen perusoikeusbarometrin toteuttamisesta. Tutkimuksen sisältöalueina ovat henkilökohtainen turvallisuus, asenteet, tietoisuus oikeuksista ja velvollisuuksista, arkielämän kokemukset, digitalisaatio ja koettu syrjintä. Tietoa kerätään vuoden 2018 aikana, kansallinen lisätöitä tehdään erikseen valittavien väestöryhmine osalta. Tulokset analysoidaan vuoden 2019 aikana ja julkaistaan syksyllä 2019.

Keskusteltiin esityksen pohjalta. Keskustelussa huomioitiin, että vammaiset eivät ole yhtenäinen joukko vaan täynnä hyvin erilaisia ihmisiä. Tämä on haaste digitalisaatiossa ja kehittämisessä, sillä käyttäjien erilaisuus tulisi huomioida kaikessa.

Kyselyyn yritetään luoda erilaisia vastaamisvaihtoehtoja, tuettuja vastaamis- muotoja niin vammaisille kuin esimerkiksi arabinkielisille tai muille, joiden äidinkieli ei ole suomi. Kyselyn vastausvaihtoehtojen monimuotoisuus on kuitenkin osittain myös taloudellinen ongelma. Sama ongelma on noussut esiin myös Kuluttajaliiton toiminnassa, sillä useimpien kyselyiden tulokset ovat vääristyneet, kun kaikenlaisia kansalaisia ei vain saada vastaamaan kyselyihin. Huomioitiin, että väestörekisteriotannat helpottavat kyselyiden tulosten vääristymistä.

Kysyjien taustamuuttajat keskusteluttivat – missä määrin barometrissa otetaan huomioon esimerkiksi päällekkäiset syrjäntäperusteet. Todettiin, että kaikki syrjäntäperusteet on huomioitu. Myös vanhimmat ikäihmiset ovat mukana koko otannassa, mutta heidän määrästään ei ole tietoa.

6 Digitalisaatiohankkeiden vaikutusarviointia tulevan investointien ohjausmallin avulla, Olli-Pekka Rissanen, VM

Neuvottelukunta kysyi kesäkuussa 2017 digitalisaation kustannushyödyistä ja tämän vuoksi Olli-Pekka Rissanen esitteli kehitteillä olevaa investointien ohjausmallia ja sitä, miten sitä voitaisiin käyttää digitalisaation kustannusvaikutavuuden arvioinnissa. Ohjausmalliin kuuluu arviointikehikko, joka sisältää

- * Perustiedot
- * Laadulliset hyödyt
- * Euromäärälliset hyödyt
- * Kustannukset
- * Riskit.

Ehdotettavassa investointirahoitusprosessissa käsitellään ensin ideoita, sitten hanke-ehdotuksia, hankkeiden toteutuksen ja rahoituksen käytön valvontaa ja lopulta seurataan hyötyjen saavuttamista. Malli on lähetetty lausuntokierrokselle (lausuntopalvelu.fi), sen pilotoinnin on tarkoitus käynnistyä 2018 ja käytönnoton alkaa 2019.

7 Tavoite 2025 sekä Eettistä tietopolitiikkaa tekoälyaikakaudella, Olli-Pekka Rissanen, VM

Tavoite 2025 on strateginen tulevaisuudensuunnittelu hanke valtiovarainministeriössä, ja siinä pohditaan digitalisoituvan yhteiskunnan edellytyksiä. Tavoitteena on tunnistaa ja löytää yhteisiä teemoja ja kokonaisuuksia, joita kohti toimintojen ja tietohallintojen tulevat kehitystoimet halutaan suunnata. Työssä huomioidaan teknologian kehityksen lisäksi myös muut toimintaympäristössä tapahtuvat muutosilmiöt. Tavoite 2025 –työ on osa julkisen hallinnon toiminnan kehittämisen strategista suunnittelutyötä.

Työn ensimmäisessä vaiheessa tuotettu raportti nostaa esille yhdeksän edellytystä/painopistettä, jotka tulisi ottaa huomioon, kun julkinen hallinto lähtee suunnittelemaan seuraavia kehittämishankkeita. Raportti: [Demos – Lupaus jatkuvasti oppivasta digitaalisen aikakauden julkisesta hallinnosta – mahdollisuuksia viranomaistoiminnan kehittämiseen.](#)

Eettistä tietopolitiikka tekoälyaikakaudella on tietopoliittinen selonteko, josta hallitus linjasi 29.1.2018 strategiaistunnossaan. Selonteko tehdään vuoden 2018 aikana ja annetaan eduskunnalle syksyllä. Selonteko on käytännössä hallituksen ja eduskunnan järein työkalu tulevan politiikan pohjaksi. Selonteossa luodaan nyt linjauksia koko talouden ja yhteiskunnan kattavasta tietopolitiikasta. Huomioitavaa on, että kaikessa keskustelussa etiikka ja eettiset kysymykset ovat nousseet keskiöön.

Neuvottelukuntaa tullaan osallistamaan työhön mm. tapahtumien kautta.

8 Marraskuun seminaarin teeman valitseminen, Pauliina Komulainen, VM

- * Eri sukupolvien digiarki – Käyttäjien näkökulmia palvelun helppoudesta ja vaikeudesta digiaikana
- * Tai joku muu

11.30 Järjestötori & kahvit – neuvottelukunnan jäsenten ja mahdollisesti myös muiden ständit

12.-30-14 Luentoja

14-14.30 Järjestötori (&kahvit)

14.30-16 Luentoja

Päätettiin, että seminaarin teemaksi/työotsikoksi tulee ”Eri sukupolvien digiarki – Käyttäjien näkökulmia palvelun helppoudesta, vaikeudesta ja eettisyydestä”. Päätettiin myös avata järjestötori muillekin järjestöille.

9 Seuraavien kokousten ja muiden tapahtumien ajankohdat

- Tiistai 8.5.2018 klo 9–10.30 aamukahvit Invalidiliitto
- Perjantai 15.6. klo 9-10.30 Allianssi ry
- Torstai 19.9.2018 klo 13-16 neuvottelukunnan kokous
- Keskiviikko 14.11. klo 13-16 neuvottelukunnan kokous
- 26.11. neuvottelukunnan seminaari

10 Muut asiat

Tanja Railo kertoi valtiovarainministeriön uudesta [uutiskirjeestä Ajankohtaistieto saavutettavuusvaatimuksista](#). Kirje on suunnattu ennen kaikkea julkisen hallinnon organisaatioille, joita saavutettavuusdirektiivin vaatimuksen ensisijaisesti koskevat. Uutiskirjeestä voi kuitenkin olla hyötyä muillekin toimijoille. Hän kertoi myös neuvottelukunnan yhteistyössä Ylen ja VRK:n kanssa suunnitteleman digitukikiertueen tilanteesta. Kiertue on osa Ylen digitaitokampanjaa. Kiertue järjestetään alkusyksyllä ja siitä viestitään julkisuuteen viimeistään elokuun alussa. Yle toivoo digitukea antavilta järjestöiltä apua kiertuetta edeltävän haastekampanjan kanssa. Lisätietoa asiasta on tulossa lähiaikoina.

Kuluttajaliitolla alkaa Ylen kanssa ensi viikolla huijausinfo-kampanja, jossa infotaan kuluttajia digimaailman huijauksista. www.huijausinfo.fi ja [@huijausinfo](https://twitter.com/huijausinfo) twitterissä.

11 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.0

Liitteet

Liite 1 – Edellisen kokouksen pöytäkirja
 Liite 2 – Järjestöjen keskustelutilaisuuden (22.3.) kooste
 Liite 3 – Parasta digiohjausta-hanke
 Liite 4 – Digiasioinnin palvelulaatu
 Liite 5 – Perusoikeusbarometri
 Liite 6 – Investointien ohjausmalli
 Liite 7 – Tavoite 2025

Jakelu

Neuvottelukunnan puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri, esittelijät